

अध्याय २८ वा.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

श्रीकुलदेवतायै नमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥

साई नव्हे एक-देशी । साई सर्वभूतनिवासी ॥

आब्रह्म कीटक मुंगी माशी । व्यापक सर्वाशीं सर्वत्र ॥ १ ॥

साई शब्दब्रह्मीं पूर्ण । दावी परब्रह्मीची खूण ॥

ऐसा उभयभागीं प्रवीण । तेणेंच सद्गुरुपण तयातें ॥ २ ॥

स्वयें मोठा ज्ञानी गहन । करूं नेणें शिष्यप्रबोधन ॥

अथवा निज स्वरूपावस्थान । त्याचें सद्गुरुपण तयाला ॥ ३ ॥

पिता देई देहासि जनन । जननापाठीं लागे मरण ॥

गुरु निर्दाळी जनन मरण । तें कनवाळुपण आणीक ॥ ४ ॥

आतां पूर्वील अनुसंधान । कीजे स्वप्नाध्याय श्रवण ॥

कैसें भक्तांचे स्वप्नीं जाऊन । बाबा दर्शन त्यां देत ॥ ५ ॥

कोणास म्हणत त्रिशूल काढी । कोणापाशीं मागत खिचडी ॥

कोणास घेऊन हातीं छडी । पाठ ते फोडीत गुरुमिषें ॥ ६ ॥

कोणास स्वप्नीं जाऊन भेवंडी । सुरापानादि मोडीत खोडी ॥

टाळूनि भक्तांचीं अनेक सांकडीं । लावीत गोडी निजपदीं ॥ ७ ॥

कैसी कोणाची पाठ फोडिली । वरवंट्यानें छाती ठेंचिली ॥
 दशमोध्यायीं वार्ता हे कथिली । श्रोतां आकर्णिली आधींच ॥ ८ ॥
 पुढील कथेची अपूर्वाई । धन्य परिसंता धन्य जो गाई ॥
 दोघे समरसती ठायींचे ठायीं । सौख्य अनैपायी लाधती ॥ ९ ॥
 असत्कथा निंदादि श्रवण । या पापांचें होईल क्षालण ॥
 करूं संतकथानुवादन । परम पावन जें सदां ॥ १० ॥
 आतां तेच कथानिरूपण । श्रोतां सादर कीजे श्रवण ॥
 पदोपदीं येईल दिसून । कृपाळूपण साईंचें ॥ ११ ॥
 राली बंधू ग्रीक व्यापारी । खरीदी सर्व हिंदुस्थानभरी ॥
 पेढ्या त्यांच्या शहरोंशहरीं । मुंबा नगरींही एक ॥ १२ ॥
 तेथील अधिकाऱ्यांचे पदरीं । सांप्रत लखमीचंदासी नोकरी ॥
 अति विश्वासू आज्ञाधारी । काम करित मुनशीचें ॥ १३ ॥
 रेलवे खात्यांत आरंभीं होते । व्यंकटेश मुद्रणागारीं मागुते ॥
 तेव्हांच साईंच्या समागमातें । लाधले कैसें तें परिसा ॥ १४ ॥
 माझा माणूस देशावर । असो का हजारों कोस दूर ॥
 आणीन जैसें चिडीचें पोर । बांधून दोर पायास ॥ १५ ॥
 ऐसें बाबा कितीदां वदले । जनां लोकांही बहूतीं ऐकिलें ॥
 अनुभवाही तैसेंच आलें । कथितों त्या लीलेस बाबांच्या ॥ १६ ॥
 नेलीं ऐसीं पोरें कितीक । देशोदेशीचीं शिरडीस अनेक ॥
 त्यांतीलचि लखमीचंद एक । पोर हें भाविक बाबांचें ॥ १७ ॥
 जेव्हां बहुजन्म संपादित । प्राक्तन कर्म उदया येत ॥
 तेव्हांच संतसमागम लाभत । मोहजनित तम नाशे ॥ १८ ॥
 विवेकाग्नी होई प्रदीप्त । भाग्योदया वैराग्य पावत ॥
 संचित कर्म क्षया जात । होत जीवितसाफल्य ॥ १९ ॥

दिठी भरतां साईनाथ । दुजिया न लभे वाव तींत ॥
 तेही असोत नयननिमीलत । साईनाथ चौपासीं ॥ २० ॥
 झाली लालाजींची भेटी । कथिल्या त्यांनीं ज्या स्वानुभव गोष्टी ॥
 प्रेमें साठविल्या हृदयसंपुटीं । उत्कंठा पोटीं त्या सांगूं ॥ २१ ॥
 धरणें आलें तयास देख । तीही लीला अलौकीक ॥
 काना मना करून एक । श्रोते भाविक परिसोत ॥ २२ ॥
 सन एकोणीससैं दहा । नाताळामधील दिवस पहा ॥
 शिरडी प्रयाणयोग तेव्हां । लाधला हा लालाजीतें ॥ २३ ॥
 तेव्हांच प्रथम प्रत्यक्ष दर्शन । परी हा योग येण्याचें चिन्ह ॥
 एकांदों महिन्यांचें आधींच जाण । आलें घडून तें एका ॥ २४ ॥
 शांताक्रूझगांवीं असतां । ध्यानीं मनीं कांहींही नसतां ॥
 स्वप्न पडलें तयास अवचिता । नवल दृष्टांता देखिलें ॥ २५ ॥
 म्हातारा एक दाढीवाला । साधू भक्तवृंदां वेडिला ॥
 ऐसा महात्मा उभा देखिला । तो अभिवंदिला सप्रेम ॥ २६ ॥
 पुढें दत्तात्रय मंजूनाथ । विजूर उपनांवाचे गृहस्थ ॥
 आले लखमीचंद तेथें । कीर्तनार्थ गुणदासाच्या ॥ २७ ॥
 दासगणूची नित्य पद्धती । समोर बाबांची छबी मांडिती ॥
 ती देखतांच लखमीचंदाप्रती । आठवली मूर्ती स्वप्नीची ॥ २८ ॥
 तीच दाढी तेंच वय । तेच अवयव तेच पाय ॥
 लखमीचंदाचा लागला लय । कीं तोच हा होय महात्मा ॥ २९ ॥
 आधींच तें दासगणूचें कीर्तन । त्यांत तुकारामाचें आख्यान
 वरी त्या स्वप्नीच्या साधूचें दर्शन । लालाजी तल्लीन बहु झाले ॥ ३० ॥
 लखमीचंद मनाचे कोमळ । डोळीं आलें प्रेमाश्रु जळ ॥
 लागून राहिली जीवास तळमळ । मूर्ती ही प्रेमळ देखेन कै ॥ ३१ ॥

आधीं जी देखिली स्वप्नांतीं । प्रतिभां जियेची कीर्तनांतीं ॥
 तिकडेच लागली अंतर्वृत्ति । आणीक चित्तीं येईना ॥ ३२ ॥
 भेटेल काय कोणी स्नेही । जो मज शिरडीची सोबत देई ॥
 कधीं मी प्रत्यक्ष या संतापारीं । वाटलें डोई ठेवीन ही ॥ ३३ ॥
 होईल या साधूचें दर्शन कदा । भोगीन काय त्या प्रेमानंदा ॥
 ऐसी उत्सुकता लखमीचंदा । लागून सदा राहिली ॥ ३४ ॥
 लाविली पाहिजे खर्चाची सोय । आतां पुढें करावें काय ॥
 दर्शन सत्वर कैसें होय । लागे उपाय शोधाय ॥ ३५ ॥
 देव सदा भावाचा भुकेला । पहा कैसा चमत्कार घडला ॥
 तेच रात्रीं आठाचे समयाला । दरवाजा ठोठावला स्नेहानें ॥ ३६ ॥
 मग दार उघडून जो पाही । तों शंकरराव तयांचा स्नेही ॥
 पुसे लखमीचंदास पाही । येतां काई शिरडीस ॥ ३७ ॥
 केडगांवीं जाण्याचा मानस । नारायणमहाराज दर्शनास ॥
 होता परी आलें मनास । आधीं शिरडीस जावें कीं ॥ ३८ ॥
 करावें यत्प्रीत्यर्थ सायास । तेंच जें चालून येई अप्रयास ॥
 पारावार न आनंदास ॥ मनास लखमीचंदाचे ॥ ३९ ॥
 घेतली चुलतभावांपासुनी । रकम पंधरा रूपये उसनी ॥
 शंकररावांनींही तैसेंच करुनि । केली प्रयाणीं सिद्धता ॥ ४० ॥
 बिस्तरा बिछायत घेतली । निघावयाची तयारी केली ॥
 जाऊन वेळीं तिकीटें मिळविलीं । गाडी साधिली उभयांनीं ॥ ४१ ॥
 शंकरराव मोठे भजनी । गाडीत भजन केलें उभयांनीं ॥
 लखमीचंद चौकसपणीं । करी रस्त्यानीं चौकशी ॥ ४२ ॥
 शिरडीकडील कोणी जन । भेटतां करावें तयांस नमन ॥
 सांगा साईबाबांचें महिमान । अनुभव प्रमाण अम्हाला ॥ ४३ ॥

साईबाबा मोठे संत । नगरबाजूस अति विख्यात ॥
 म्हणती त्यांची कांहीं प्रचीत । आम्हासि निश्चित वदावी ॥ ४४ ॥
 डब्यांत चार मुसलमान । शिरडीनिकट ज्यांचें स्थान ॥
 परस्पर वार्ता वर्तमान । करितां समाधान वाटलें ॥ ४५ ॥
 साईबाबांची कांहीं माहिती । असल्यास निवेदा आम्हाप्रती ॥
 लखमीचंद अति भावार्थी । त्यांस पुसती प्रीतीनें ॥ ४६ ॥
 साईबाबा महान संत । शिरडींत बहुत वर्षे नांदत ॥
 असे महान अवलिया महंत । प्रत्युत्तर देत ते त्यां ॥ ४७ ॥
 येणेंप्रमाणें बोलतां चालतां । आनंदानें मार्ग क्रमतां ॥
 दोघे कोपरगावांस येतां । आठवलें चित्ता शेटीच्या ॥ ४८ ॥
 साईबाबांस पेरुची प्रीती । कोपरगांवीं पेरुं पिकती ॥
 म्हणती गोदेच्या काठीं विकती । समपू येतील बाबांस ॥ ४९ ॥
 परी येतां गोदावरी काठीं । देखावा पाहून हर्षले पोटीं ॥
 तांगा पोहोंचला पैल तटीं । विसरले गोठी पेरुची ॥ ५० ॥
 तेथून शिरडी चार गांव । तांगा निघाला भरधांव ॥
 लखमीचंदास झाला आठव । जेथें न ठाव पेरुचा ॥ ५१ ॥
 तों एक म्हातारी डोईवर पाटी । धांवतां देखिली गाडीच्या पाठीं ॥
 थांबविली गाडी तियेसाठीं । पेरुच भेटीस आले कीं ॥ ५२ ॥
 लखमीचंद आनंदभरित । निवडून निवडून पेरु घेत ॥
 राहिले पाटींत ते म्हातारी म्हणत । अर्पा मजप्रीत्यर्थ बाबांना ॥ ५३ ॥
 पेरुची स्मृती आणि विस्मृती । म्हातारीची गांठ अवचित्ती ॥
 तिची ती पाहून साईभक्ति । दोघेही चित्तीं विस्मित ॥ ५४ ॥
 आरंभीं म्हातारा दिसला स्वप्नीं । तोच पुढें आढळला कीर्तनीं ॥
 त्याचीच ही म्हातारी नसेलना कोणी । लालांजी मनीं तरकले ॥ ५५ ॥

असो मग पुढें गाडी हांकिली । बोलतां बोलतां शिरडी गाठली ॥
 दुरून मशिदीचीं निशाणें देखिलीं ॥ भावें वंदिलीं उभयतांनीं ॥५६॥
 मग ते पूजासंभारेसी । गेले तात्काळ मशीदीसी ॥
 घेऊनि साईदर्शनासी । आनंद चित्तेंसीं ते धाले ॥ ५७ ॥
 आंगणाचें दारांतून । सभामंडपीं प्रवेशून ॥
 पाहोनि बाबांची मूर्ती दुरून । सद्गद मन जाहळें ॥ ५८ ॥
 होतां इच्छित मूर्तीचें दर्शन । लखमीचंद जाहला तल्लीन ॥
 विसरून गेला भूक तहान । स्वानंद जीवन लाधला ॥ ५९ ॥
 हातीं घेऊन निर्मळ जळ । प्रक्षाळिलें चरणकमळ ॥
 अर्घ्यपाद्यादि पूजा सकळ । केळीं श्रीफळ अर्पिलें ॥ ६० ॥
 धूप दीप तांबूल दक्षणा । केली मानसप्रदक्षिणा ॥
 करोनि पुष्पहार समर्पणा । बैसले चरणासन्निध ॥ ६१ ॥
 भक्त प्रेमळ लखमीचंद । त्यासही गुरुकृपेचा आनंद ॥
 पावूनि साई चरणारविंद । रमला मिलिंद जैसी तो ॥ ६२ ॥

१ अशीच एक भाणखी गोष्ट. शिर्डीस रामलाल नांवाचा पंजाबी ब्राह्मण
 असे. तो मुंबईस असतांना त्याच्या स्वप्नांत महाराज आले व म्हणाले
 माझ्याकडे ये. त्याला महाराजांचें दर्शन कधीही घडलें नव्हतें व त्यानें फोटोही
 पाहिला नव्हता. तेव्हां हे स्वप्नांत आलेले महाराज कोण, हें त्याला ओळखतां
 येईना. दुसरे दिवशीं रस्त्यानें जातांना त्याला एका दुकानांत महाराजांचा
 फोटो दिसला. त्यानें दुकानदाराला विचारिलें "हा फोटो कोणाचा आहे व हे
 महाराज कुठें असतात." दुकानदारानें सर्व हकीगत सांगितली व रामलाल
 शिर्डीस गेला व तेव्हांपासून तो महाराजांचे देहावसानापर्यंत तेथेंच
 राहिला.

तेव्हां बाबा झाले वदते । " साले रस्तेमे भजन करते ॥
 और दूसरे आदमीकू पुछते । क्या दूसरेते पूछना ॥ ६३ ॥
 सबकुच आपने आखोंसे देखना । कायकू दुसरे आदमीकू पूछना ॥
 झुटा है क्या सच्चा सपना ! करलो आपना विचार आप ॥ ६४ ॥
 मारवाडीसे लेकर उछिंती । क्या जरूर दर्शनकी होती ॥
 होई क्या अब मुराद पुरती " । आश्चर्य चितीं परिसतां ॥ ६५ ॥
 आपण मार्गात केली चौकशी । बाबांस येथें ती कळली कशी ।
 हेंच आश्चर्य परम मानसीं । लखमीचंदासीं वाऱ्लें ॥ ६६ ॥
 घरीं आपणा पडलें स्वप्न । गाडींत ओपण केलें भजन ॥
 कळलें कैसें बाबांस वर्तमान । काय अंतर्ज्ञान हें ॥ ६७ ॥
 होती दर्शनाची उत्कंठा । होता खरेच पैशाचा तोश ॥
 उसनें घेऊन केला पुरवठा । तेंही पहा ठाऊक यां ॥ ६८ ॥
 आश्चर्य परम लखमीचंदा । आश्चर्य सकल भक्तवृंदा ॥
 आश्चर्य सत्पदपंकजमिलिंदा । अतर्क्य विंदान बाबांचें ॥ ६९ ॥
 काढोनि ऋण करणें सण । अथवा यात्रा पर्यटण ॥
 नावडे बाबांस कर्जबाजारीपण । शिकवण ही मुख्य येथील ॥ ७० ॥
 असो तें सकळ भक्तांसमावेत । हेद्दी साठ्यांचे वाड्यांत जात ॥
 दुपार भरतां जेवावया बैसत । आनंदभरित मानसें ॥ ७१ ॥
 इतुक्यांत बाबांचा प्रसाद म्हणून । कोणा भक्तानें सांजा आणून ॥
 वाढिला थोडा पानांवरून । तृप्त तो सेवून जाहलें ॥ ७२ ॥
 दुसरे दिवशीं भोजनसमयीं । झाली लालाजीस सांज्याची सई ॥
 परी तो कांहीं नित्याचा नाही । उत्सुकता राहिली मनांत ॥ ७३ ॥
 मग तिसरे दिवसाची नवाई । उरल्या वासनेची भरपाई ॥
 करून देती महाराज साई । कैसिया उपायीं अवलोका ॥ ७४ ॥

गंधाक्षतादिपुष्पांसमेत । घंटा नीरांजन पंचारत ॥
 घेऊनि जोग मशीदीं येत । पुसूं लागत बाबांसीं ॥ ७५ ॥
 ' काय आणावा नैवेद्य आज ' । आज्ञा करिती महाराज ॥
 सांजा ताटभर घेऊन ये मज । आरतीपूजन मग करी ॥ ७६ ॥
 ठेवूनि तेथेंच पूजासंभारा । जोग तात्काळ गेले माघारा ॥
 परतले सर्वे घेऊनि शिरा । सर्वा पुरा अविलंबें ॥ ७७ ॥
 पुढें झाली दुपारची आरती । आधींच आणिले नैवेद्य भक्तीं ॥
 ताटें येऊं लागलीं वरती । बाबा तें वदती निजभक्तां ॥ ७८ ॥
 आहे आजिचा दिवस बरवा । वाटे सांज्याचा प्रसाद व्हावा ॥
 आणवा व्हाणती सत्वर मागवा । सकळांनीं सेवावा यथेष्ट ॥ ७९ ॥
 मग भक्तांनीं जाऊन आणिली । सांज्याची दोन बगोणीं भरलीं ॥
 लखमीचंदासीं भूकही लागली ॥ पाठही भरली होती पै ॥ ८० ॥
 पोटांत भूक पाठीस कणकण । तेणें लखमीचंद अस्वस्थमन ॥
 बाबांच्या मुखीं तें येई जें वचन । श्रोतीं अवधान देईजे ॥ ८१ ॥
 " भूक लगी है अच्छा हूवा । कमरमे दर्द चाहिये दवा ॥
 अब सांजेकी चली है हवा । करो सवार आरती " ॥ ८२ ॥
 जें जें लखमीचंदाचें मनीं । तें तें परिस्फुटं बाबांचे वचनीं ॥
 शब्दावीण प्रतिध्वनी । अंतर्ज्ञानी महाराज ॥ ८३ ॥
 असो पूर्ण होतां आरती । सांजा मिळाला भोजनवक्तीं ॥
 पुरली लखमीचंदाची आसक्ती । आनंद चितीं जाहला ॥ ८४ ॥
 तेथून बाबांवर जडलें प्रेम । उदबत्ती नारळ माळेचा नेम ॥
 लखमीचंदही लाधले क्षेम । पूजा उपक्रम चालला ॥ ८५ ॥
 जडली एवढी साईवर भक्ति । जाणारा लाधतां शिरडीप्रति ॥
 माळ दक्षिणा कापूर उदबत्ती । तथा हातीं पाठवीत ८६ ॥

कोणीही जावो शिरडीप्रती । लखमीचंदास लागतां माहिती ॥
 या तीन वस्तु दक्षिणासमवेती । बाबांस पाठविती नेमानें ॥ ८७ ॥
 त्याच खेपेस चावडीचे निशीं । समारंभ तो पहावयासी ॥
 जातां बाबास उठली खाशी । कासावीसी जाहली ॥ ८८ ॥
 लखमीचंद मनीं म्हणत । काय ही खाशी त्रास देत ॥
 वाटे लोकांची दृष्ट लागत । खोकला उठत ते पायीं ॥ ८९ ॥
 ही तो केवळ मनाची वृत्ति । उठली लखमीचंदाचे चितीं ॥
 येतां सकाळीं मशीदीप्रती । बाबाही अनुवदती नवल पहा ॥ ९० ॥
 येतां माधवराव तयांप्रती । आपण होऊनि बाबा वदती ॥
 काल झाला मज खोकला अती । ही काय कृती दृष्टीची ॥ ९१ ॥
 वाटे मज कोणाची तरी । दृष्टिचि लागली आहे खरी ॥
 तेणें हा खोकला परोपरी । करी बेजारी जीवाची ॥ ९२ ॥
 आश्चर्य लखमीचंदाचे अंतरीं । हीतों अनुवृत्ती आपुलीच खरी ॥
 कैसें हें बाबास कळलें तरी । सर्वा अंतरीं वसती कीं ॥ ९३ ॥
 मगतो विनवी कर जोडूनी । बहु आनंदलों अपुलें दर्शनीं ॥
 तरी ऐसीच कृपा करोनी । महाराजांनीं रक्षार्वें ॥ ९४ ॥
 आतां मज या पायांवाचुनी । देवचि नाहीं आणिक जनीं ॥
 मन हें रमो आपुले भजनीं । अपुलेच चरणीं सर्वदा ॥ ९५ ॥
 म्हणे चरणीं ठेवितों माथा । निरोप मागतों साईसमर्था ॥
 आज्ञा असावी आम्हा आतां । असेच अनाथा सांभाळा ॥ ९६ ॥
 असावी नित्य कृपादृष्टि । जेणें न होऊं संसारीं कष्टी ॥
 लाधो तव नाम संकीर्तन पुष्टी । सुखसंतुष्टी सर्वथा ॥ ९७ ॥
 त्रेऊनि उदी सांशिर्वाद । पावोनि स्नेहांसहित आनंद ॥
 हीं गात साईगुणानुवाद । लखमीचंद परतला ॥ ९८ ॥

ऐसीच आणीक दुसरी चिडी । बांधून बाबांनीं आणिली शिरडी ॥
 येतां प्रत्यक्ष दर्शनाची घडी । नवलपरवडी परिसा ती ॥ ९९ ॥
 चिडी ती एक प्रेमळ बाई ॥ तिचिया कथेची परम नवलाई ॥
 बऱ्हाणपुरीं दृष्टांत होई । महाराज साई पाही ती ॥ १०० ॥
 कधींही नव्हतें प्रत्यक्ष दर्शन । तरी त्या बाईस जाहलें स्वप्न ॥
 बाबा तियेच्या द्वारीं येऊन । खिचडी भोजन मागती ॥ १०१ ॥
 बाई तात्काळ होऊन जागी । पाही तो नाही कोणीही जागीं ॥
 दृष्टांत कथिला लागवेगीं । समस्तालागीं तियेनें ॥ १०२ ॥
 पती तियेचा तेच शहरीं । तेथील टपालखात्याचे अधिकारी ॥
 पुढें अकोल्यास बदलल्यावरी । केली तयारी शिरडीची ॥ १०३ ॥
 दंपत्य होतें मोठें भावीक । जाहलें साईदर्शनकामुक ॥
 वाढलें दृष्टांताचें कौतुक । माया अलौकिक साईची ॥ १०४ ॥
 पुढें सोईचा पाहुनि दिन । निघालीं दोघें शिरडी लक्षून ॥
 मार्गांत गोमती तीर्थ वंदून । शिरडीलागून पातलीं ॥ १०५ ॥
 प्रेमें घेऊनि बाबांचें दर्शन । करूनिया भावें पूजन ॥
 नित्य बाबांचे चरण सेवून । सुखसंपन्न जाहले ॥ १०६ ॥
 ऐसें तें दंपत्य आनंदमनें । राहिलें शिरडींत दोन महिने ॥
 बाबाही तुष्टले खिचडीभोजनें । भावभक्तीनें त्यांच्या ॥ १०७ ॥
 खिचडी नैवेद्य समर्पणार्थ । दंपत्य आलें शिरडीप्रत ॥
 चतुर्दशदिन होतां ही गत । खिचडी अनिवेदित तैशीच ॥ १०८ ॥
 कृतसंकल्प दीर्घसूत्रता । नावडून ती बाईचे चित्ता ॥
 पंधरावे दिवशीं माध्यान्ह भरतां । खिचडीसमवेत पातली ॥ १०९ ॥
 होते तेव्हां पडदे सोडिले । घेऊन समवेत भक्त आपुले ॥
 बाबा आधींच भोजनीं बैसले । ऐसें समजलें बाईस ॥ ११० ॥

ऐसें भोजन चालते समयीं । पडद्याचे आंत कोणी न जाई ॥
 परी त्या बाईस जाहली घाई । खालीं न राही ती उगेली ॥ १११ ॥
 केवळ खिचडी निवेदनोलासा । अकोल्याहून शिरडीचे प्रवासा ॥
 अंगिकारी जी तियेचा धिंवसा । राहील कैसा अपूर्ण ॥ ११२ ॥
 कोणाचेंही कांहीं न मानितां । पडदा स्वहस्तें साहून वरता ॥
 करुनि निजप्रवेश निजसत्ता । कामनापूर्तता साधिली ॥ ११३ ॥
 तेव्हां बाबांनीं नवल केलें । खिचडीलागीं इतुके भुकेले ॥
 कीं तीच आधीं मागूं सरले । ताटचि धरिलें दों हातीं ॥ ११४ ॥
 खिचडी पाहून जाहला उल्हास । उचलूनिया घासावर घास ॥
 बाबांनीं सूदिले निजमुखास । कौतुक समस्तांस वाटलें ॥ ११५ ॥
 पाहूनि बाबांची ती आतुरता । विस्मय दाटला सर्वांचे चित्ता ॥
 खिचडीची कथा परिसतां । वाटली अलौकिकता साईची ॥ ११६ ॥
 आतां येथून पुढील कथा । ऐकतां प्रेम दाटेल चित्ता ॥
 एक गुजराती ब्राह्मण सेवेकरितां । आला अवचितां शिरडीसा ॥ ११७ ॥
 रावबहादुर साठ्यांचे पदरीं । आरंभीं केली जयानें चाकरी ॥
 त्या शुद्ध सेवाभ्यंतरीं । लाधली पायरी बाबांची ॥ ११८ ॥
 तीही कथा बहुत गोड । जयासी भक्तिप्रेमाची आवड ॥
 कैसें श्रीहरी पुरवी कोड । मनाची होड तें परिसा ॥ ११९ ॥
 मेघा त्याचें नामाभिधान । साईं सर्वे ऋणानुबंधन ॥
 तेणें तो पावला शिरडी स्थान । कथानुसंधान तत्पर व्हा ॥ १२० ॥
 साठे खेड्याजिल्ह्याचे प्रांत । तेथें हा मेघा भेटला अवचित ॥
 डेविला त्यास तेनातींत । शिवालयीं नित्य पूजेस ॥ १२१ ॥

१ अंगणांत, सभामंडपांत. २ उगाच. ३ उत्कंठा. ४ कोणाची

मानगी न घेतां. ५ हरि विनायक साठे.

पुढें हे साठे शिरडीस आले । तेंच तयांचें भाग्य उदेलें ॥
 तेथें महाराज साई जोडले । चित्त जडलें तच्चरणीं १२२ ॥
 यात्रेकऱ्यांचा पाहूनि रगडा । झाला तयांचे मनाचा धडा ॥
 असावा येथें आपुला वाढा । सोय बिऱ्हाडां लागेल ॥ १२३ ॥
 मग पुढारी ग्रामस्थ मिळविले । तया जागेचें संपादन केलें ॥
 जेथें बावा आरंभीं प्रगटले । वाड्याचें ठरविलें तें स्थल ॥ १२४ ॥
 या पवित्र जागेचें महिमन । चतुर्थाध्यायींच पूर्ववर्णन ॥
 द्विरुक्तीचें नाहीं प्रयोजन । चालवूं निरुपण पुढारा ॥ १२५ ॥
 असें मेघाचें संचित मोठें । लाधले रावबहादुर साठे ॥
 तेव्हांच तो लागला परमार्थवाटे । नेटें पाटें तयांच्या ॥ १२६ ॥
 परिस्थितीस होऊनि वश । पावला होता कर्मभ्रंश ॥
 तयास देऊनि गायत्र्युपदेश । करविला प्रवेश सन्मार्गीं ॥ १२७ ॥
 मेघा साठ्यांचे सेवेस लागला । परस्परांशीं आदर वाढला ॥
 गुरुच मेघा भावी साठ्यांला । लोभही जडला तयांचा ॥ १२८ ॥
 असो एकदां सहज बोलतां । निजगुरुचें महात्म्य वानितां ॥
 प्रेम दाटलें साठ्यांचे चित्ता । मेघास सादरता पूसती ॥ १२९ ॥
 बाबांस घालावें गंगोदकस्नान । इच्छा ही माझी मनापासून ॥
 तदर्थ तुज शिरडीलागून । पाठवितों जाण मुख्यत्वे ॥ १३० ॥
 शिवाय तुझी अनन्य सेवा । पाहूनि वाटे माझिया जीवा ॥
 सद्गुरुचा तुज संगम घडावा । पायीं जडावा तव भाव ॥ १३१ ॥
 सार्थक होईल तव देहाचें । परम कल्याण या जन्माचें ॥
 जा जा काया मनें वाचे । लागे सद्गुरुचे पायांस ॥ १३२ ॥

मेघा पुसे तयांची जात । वस्तुतः साठ्यांसही ती अज्ञात ॥
 म्हणती कोणी अविंधही वदत । बैसती मशीदींत म्हणवूनी ॥ १३३ ॥
 अविंध हा शब्द कानीं पडतां । जाहली मेघामनीं दुश्चितता ॥
 नाहीं नीच यवनापरता । काय गुह्यता तयाची ॥ १३४ ॥
 नाहीं म्हणतां साठे क्षोभती । होय म्हणतां पावेन दुर्गती ॥
 करावें काय चालेना मती । चिंतावतीं तो पडला ॥ १३५ ॥
 इकडे आड तिकडे विहीर । दोलायमान मनीं अस्थिर ॥
 परी साठ्यांचा आग्रह फार । केला निर्धार दर्शनाचा ॥ १३६ ॥
 पुढें मेघा शिरडीस आला । मशीदीचे अंगणीं पातला ॥
 पायरी जों चढू लागला । बाबांनीं लीला आरंभिली ॥ १३७ ॥
 उग्र स्वरूप धारण केलें । पाषाण हातीं घेऊन वदले ॥
 खबरदार पायरीवर पाऊल ठेविलें । यवनें वसविलें हें स्थान ॥ १३८ ॥
 तू तो ब्राह्मण उंच वर्ण । मी तो नीचाचा नीच यवन ॥
 होईल विटाळ तुजलागून । जाई परतोन माघारा ॥ १३९ ॥
 तें कातावलेषणाचें रूप । दुर्जे प्रळयरुद्राचें स्वरूप ॥
 पहाणारांस होत थरकांप । चळी कांपत तंव मेघा ॥ १४० ॥
 परी हा राग केवळ वरवर । अंतरीं दयेचा वाहे पूर ॥
 मेघा थक्क विस्मयनिर्भर । कैसें मदंतर कळलें यां ॥ १४१ ॥
 कोठें खेडा जिल्हा दूर । कोठें लांब अहमदनगर ॥
 माझे विकल्पाकृष्ट अंतर । अविष्करण हें त्याचें ॥ १४२ ॥
 बाबा जों जों मारुं धांवत । तों तों मेघाचें धैर्य स्वचत ॥
 पाऊल एकेक मार्गेच पडत । जावया न धजत पुढारा ॥ १४३ ॥
 तैसाच कांहीं दिवस राहिला । बाबांचा रागरंग पाहिला ॥
 शक्य ती सेवा करीत गेला । परी न पडला दृढ विश्वास ॥ १४४ ॥

पुढें मग तो घरासि गेला । ज्वरार्त झाला अंथरुणीं खिळिला ॥
 तेथें बाबांचा ध्यास लागला । परतोनि आला शिरडीस ॥ १४५ ॥
 तो जो आला तोच रमला । साईपार्यां भाव जडला ॥
 साईचा अनन्य भक्त जाहला । साईच त्याजला एक देव ॥ १४६ ॥
 मेघा आधींच शंकरभक्त । होतां साईपदीं अनुरक्त ॥
 शंकरचि भावी साईनाथ । तोच उमानाथ त्याचा ॥ १४७ ॥
 करी मेघा अहर्निश । साई शंकर नामघोष ॥
 बुद्धी ही तदाकार अशेष । चित्त किलिषविरहीत ॥ १४८ ॥
 झाला साईचा अनन्य भक्त । साईस प्रत्यक्ष शंकर भावित ॥
 शंकर शंकर मुखें गर्जत । अन्य दैवत मानीना ॥ १४९ ॥
 साईच त्याचें देवतार्चन । साईच त्याचा गिरिजारमण ॥
 येच दृष्टीचा ठाय घालून । नित्य प्रसन्नमन मेघा ॥ १५० ॥
 शंकरास बेलाची आवड । शिरडींत नाहीं बेलाचें झाड ॥
 मेघा तदर्थ कोस दीडकोस । जाऊनि निज चाड पुरवितसे ॥ १५१ ॥
 दीड कोसाचा काय पाड । बेलालागी लंघिता पहाड ॥
 परी पूजेचें पुरविता कोड । फेडिता होड मनाची ॥ १५२ ॥
 लांबलांबून बेल आणावा । पूजासंभार पूर्ण मिळवावा ॥
 ग्रामदेवांचा अनुक्रम घ्यावा । सर्वास वाहवा यथाविधी ॥ १५३ ॥
 मग त्याच पावलीं जावें मशीदीं । जें वंदावी बाबांची गादी ॥
 करूनिया पदसंवाहनादी । पदतीर्थ आधीं सेवी तो ॥ १५४ ॥
 मेघाचिया आणिक कथा । आनंद होईल श्रवण करीतां ॥
 ग्रामदेवांविषयीं आदरता । दिसेल व्यापकता साईची ॥ १५५ ॥
 मेघा शिरडीस असेपर्यंत । दुपारची आरती करीतो नित ॥
 परी आधीं ग्रामदेव समस्त । पूजून मशिदींत जात असे ॥ १५६ ॥

ऐसा तथाचा नित्यक्रम । एके दिशीं चुकला हा अनुक्रम ॥
 खंडोबाच्या पूजेचा अतिक्रम । घडला परिश्रम करितांही ॥ १५७ ॥
 पूजा कराया केला यत्न । द्वार नुघडे करितां प्रयत्न ॥
 म्हणून ती पूजा तैसीच वगळून । आला तो घेऊन आरती ॥ १५८ ॥
 तेव्हां बाबा वदती त्याला । पूजेत त्वां आजला खंड पाडिला ॥
 पूजा पावल्या सर्व देवाला ॥ एक राहिला पूजेविण ॥ १५९ ॥
 जा ती करून मग ये येथें । मेघा वदे दार बंद होतें ॥
 उघडूं जातां उघडेना तें । वगळणें पुजेतें भाग आलें ॥ १६० ॥
 बाबा वदती जा तूं पाहे । दार आतां उघडें आहे ॥
 मेघा तात्काळ जाय लवलाहे । अनुभवलाहो बोलाचा ॥ १६१ ॥
 खंडेरायाची पूजा केली ॥ मेघाचीही मळमळ गेली ॥
 पुढें बाबांनीं करूं दिधली । पूजा अपुली मेघाला ॥ १६२ ॥
 मग गंध पुष्पादि अष्टोपचार । पूजा समर्पी अति सादर ॥
 यथाशक्ति दक्षिणा हार । फलभारही अर्पितसे ॥ १६३ ॥
 एकदां मकर संक्रांती दिनीं । गोदावरीचें आणून पाणी ॥
 बाबास अभ्यंग चंदन चर्चुनी । घालावें मनीं स्नान आलें ॥ १६४ ॥
 आज्ञेलागी पिच्छा पुरवितां । इच्छेस येईल तें कर जा म्हणतां ॥
 मेघा घागर घेऊनि तत्त्वतां । पाण्याकरितां निघाला ॥ १६५ ॥
 आला न उदयाचलीं जों तरणी । मेघा निघे रिक्तकलशपाणी ॥
 निरातपत्र अनवाणी । आणूं पाणी गोमतीसी ॥ १६६ ॥
 जातां येतां आठ कोस । लागेल मार्ग क्रमावयास ॥
 पडतील कष्ट आणि सायास । स्वप्नींही त्यास येईना ॥ १६७ ॥
 ही तो मेघास नाही चिंता । निघाला तो अनुज्ञा मिळतां ॥
 असतां निश्चयाची दृढता । कार्योत्थासता सर्वेच ॥ १६८ ॥

गंगोदकें साईस स्नान । घालावें ऐसैं होतां मन ॥
 कैचे सायास कैचा शीण । एक प्रमाण दृढ श्रद्धा ॥ १६९ ॥
 असो ऐसैं तें पाणी आणिलें । ताम्र गंगालयीं रिचविलें ॥
 स्नानार्थ उठावें आग्रह चालले । परी न मानिलें बाबांनीं ॥ १७० ॥
 माध्यान्हीची आरती झाली । मंडळी घरोघरीं निघोन गेली ॥
 झाली स्नानाची तयारी सगळी । दुपार भरली मेघा वदे ॥ १७१ ॥
 पाहूनि मेघा अत्याग्रही । मग तो साई लीला विग्रही ॥
 कर मेघाचा निजकराहीं । धरुनि पाही संबोधी ॥ १७२ ॥
 नकोरे मज गंगास्नान । ऐसा कैसा तू नादान ॥
 किमर्थ मज फकीराकारण । गंगाजीवन मज काय ॥ १७३ ॥
 परी मेघा तें कांही न एके । शंकरासम जो बाबांस लेखे ॥
 गंगास्नानानें शंकर हरिखे । हें एकचि ठाडकें तयातें ॥ १७४ ॥
 म्हणे बाबा आजिचा दिन । मकरसंक्रातीचा सण ॥
 गंगोदकें शंकर स्नपन । करितां सुप्रसन्न तो होई ॥ १७५ ॥
 मग पाहूनि तयाचें प्रेम । आणि तयाचा अढळ नेम ॥
 म्हणती पुरवी तुझाचि काम । शुद्धांतर्याम मेघाचें ॥ १७६ ॥
 ऐसैं म्हणून मग ते उठले । स्नानार्थ मांडिल्या पाटावर बसले ॥
 मस्तक मेघापुढें ओढवलें । म्हणतीं इवलेंसैं जळ घाली ॥ १७७ ॥
 सकळ गात्रीं शिर प्रधान । करी तयावरी लवजळ सिंचन ॥
 तें पूर्ण स्नान केलिया समान । हें तरी मानरे इतुकें ॥ १७८ ॥
 बरें म्हणून कलश उचलिला । शिरीं ओततां प्रेमा जो दाटला ॥
 हरगंगे म्हणून तो रिचविला । सर्वंध ओतिला अंगावर ॥ १७९ ॥
 मेघास अत्यंत आनंद झाला । माझा शंकर सचैल न्हाणिला ॥
 घडा रिता जें खालीं ठेविला । पाहूं लागला नवल तो ॥ १८० ॥

सर्वांगीं जरी ओतिलें उदक । शिरचि तेवढें ओलें एक ॥
 इतर अवयव सुके ठाक । वस्त्रींही ठाक न जलाचा ॥ १८१ ॥
 मेघा जाहला गलिताभिमान । निकटवतीं विस्मयापन्न ॥
 ऐसे भक्तांचे लाड आपण । पुर्वीत संपूर्ण श्रीसाई ॥ १८२ ॥
 तुझ्या मनीं घालावें स्नान । जा घाल तुझ्या इच्छेसमान ॥
 त्यांतही माझ्या अंतरीची खूण । सहज जाण लाधसील ॥ १८३ ॥
 हेंच साईभक्तीचें वर्म । व्हावा मात्र सुदैवें समागम ॥
 मग तया कांही न दुर्गम । सर्वचि सुगम क्रमैक्रमें ॥ १८४ ॥
 बसतां उठतां वार्ता करितां । सकाळा दुपारा फेरिया फिरतां ॥
 भक्त श्रद्धा स्थैर्य धरितां । ईप्सितार्था संपादी ॥ १८५ ॥
 परी ऐसी कांही खूण । प्रत्यक्ष व्यवहारीं पटवून ॥
 क्रमानुसार गोडी लावून । परमार्थाकलन तो करवी ॥ १८६ ॥
 ऐसीच मेघाची आणीक कथा । सुखावतील श्रोते परिसतां ॥
 भक्तप्रेम साईचें पहातां । आनंद चित्ता होईल ॥ १८७ ॥
 बाबांची एक मोठी छबी । होती नानांनीं जी दिधली नवी ॥
 ती ही मेघा वाड्यांत ठेवी । पूजेस लावी भक्तीनें ॥ १८८ ॥
 मशीदींत प्रत्यक्ष मूर्ती । वाड्यांत प्रतिमापूर्ण प्रतिकृती ॥
 दोनी स्थळीं पूजा आरती । अहोरात्रीं चालली ॥ १८९ ॥
 ऐसी सेवा होतां होतां । सहज बारा मास लोटतां ॥
 मेघा पहाटे जागृत असतां । देखिलें दृष्टांता तयानें ॥ १९० ॥
 असतां मेघा शेजेप्रती । जरी निमीलित नेत्रपाती ॥
 अंतरीं असतां पूर्ण जागृती । पाहे स्पष्टाकृति बाबांची ॥ १९१ ॥

बाबाही जाणूनि त्याची जागृती । अक्षता टाकूनि विछान्यावरती ॥
मेघा त्रिशूल काढीरे म्हणती । गुप्त होती तेथेंच ॥ १९२ ॥

हे बाबांचे शब्द परिसता । डोळे उघडले अति उल्हासता ॥
पाहूनि बाबांची अंतर्धानता । बहु विस्मयता मेघास ॥ १९३ ॥

मेघातंव पाही चोहोंकडे । तांदुळ शेजेवर जिकडेतिकडे ॥
वाड्याचीं पूर्ववत बंद कवाडें । पडलें तें कोडें त्यास ॥ १९४ ॥

मशीदीस जाऊन तत्काळीं । बाबांचें दर्शन घेतेवेळीं ॥
मेघानें त्रिशूळकथा कथिली । आज्ञा मागितली त्रिशूळाची ॥ १९५ ॥

दृष्टांत साद्यंत मेघानें कथिला । बाबा वदती दृष्टांत कसला ॥
शब्द नाही का माझा परिसिला । काढ म्हणितला त्रिशूळ तो ॥ १९६ ॥

दृष्टांत म्हणूनि माझे बोल । जातां काय कराया तोल ॥
बोल माझे अर्थ सखोल । नाही फोल अक्षरही ॥ १९७ ॥

मेघा म्हणे आपण जागविलें । ऐसेंच आरंभीं मजही वाटलें ॥
परी दार नव्हतें एकही खुलें । म्हणून मानिलें तें तैसें ॥ १९८ ॥

त्यास बाबांचें एका उत्तर । “ माझिया प्रवेशा नलगे दार ॥
नाहीं मज आकार ना विस्तार । वसें निरंतर सर्वत्र ॥ १९९ ॥

टाकूनिया मजवरी भार । मीनला जो मज साचार ॥
त्याचे सर्व शरीरव्यापार मी सूत्रधार चालवी ॥ २०० ” ॥

असो पुढें नवल विंदान । त्रिशूळाचें प्रयोजन ॥
श्रोतां परिसिजे सावधान । येईल अनुसंधान प्रत्यया ॥ २०२ ॥

येरीकडे मेघा जो परतला । त्रिशूळ काढावया आरंभ केला ॥
वाडियांत छवीनिकट भितीला । त्रिशूळ रेखाटिला रक्तवर्ण ॥ २०३ ॥

दुसरेच दिवशीं मशिदींत । आला पुण्याहून रामदास भक्त ॥
प्रेमें बाबांस नमस्कारित । लिंग अर्पित शंकराचें ॥ २०४ ॥

इतक्यांत मेघाही तेथें आला । बाबांसीं साष्टांग प्रणाम केला ॥

बाबा म्हणती "हा शंकर आला" सांभाळी याजला तू आतां ॥२०५॥

ऐसें होतां लिंग प्राप्त । त्रिशूळ दृष्टांतापाठीं अवचित ॥

मेघा तटस्थ लिंगचि देखत । प्रेमें सद्गदित जाहाला ॥ २०६ ॥

आणीक पाहाया लिंगाचा अनुभव । काका साहेब दीक्षितांचा अपूर्व ॥

श्रोतां सादर परिसिजे सर्व । जडेल भरवसा साईपदीं ॥ २०७ ॥

येरीकडे जो लिंग घेउनी । निघे मेघा मशीदींतुनी ॥

दीक्षित वाड्यांत स्नान सारुनी । नामस्मरणीं निमग्न ॥ २०८ ॥

धूतवस्त्रें अंग पुसून । शिळेवरी उभें राहून ॥

टुवाल डोईवर घेऊन । करीत स्मरण साईचें ॥ २०९ ॥

नित्यनेमा अनुसरून । शिरोभाग आच्छादून ॥

करीत असतां नामस्मरण । लिंगदर्शन जाहलें ॥ २१० ॥

चालले असतां नामस्मरण । आजचि कां व्हावें लिंगदर्शन

ऐसें जों दीक्षित विस्मयापन्न । मेघा सुप्रसन्न सन्मुख ॥ २११ ॥

म्हणे मेघा पहा काका । लिंग बाबांनीं दिधलें विलोका ॥

काका पावले सविस्मय हरिखा । लिंग विशेषा देखुनी ॥ २१२ ॥

रूपरेखा आकार लक्षणीं । आलें ध्यानीं जें पूर्वक्षणीं ॥

तेंच तें लिंग पाहून तत्क्षणीं । दीक्षित मनीं सुखावले ॥ २१३ ॥

असो पुढें मेघाचे हातून । त्रिशूळलेखन होऊन पूर्ण ॥

छवीसंनिध लिंग स्थापन । साईनीं करवून घेतलें ॥ २१४ ॥

मेघास आवडे शंकरपूजन । करून शंकर लिंगप्रदान ॥

केलें तद्भक्तीचें दृढीकरण । नवलविंदान साईचें ॥ २१५ ॥

१ असेंच गणपती स्थापनेसंबंधें एका बाईस पडलेल्या स्वप्नाचें टिपण
रा. रा. हरी सिताराम दीक्षित यांनीं केलेलें आहे तें एणेंप्रमाणें:—

ऐसी काय एक कथा । सांगेन ऐशा अपरिमिता ॥

परी होईल ग्रंथविस्तारता । म्हणून श्रोतां क्षमा कीजे ॥ २१६ ॥

अथापि तुम्ही श्रवणोत्सुक । म्हणोन कथीन आणिक एक ॥

पुढीठ अध्यायीं साईचें कौतुक । याहून अलौकिक दिसेल ॥ २१७ ॥

होऊन हेमाड साईसां शरण । करवी साईचरित्र श्रवण ॥

होईल तेणें भवभयहरण । दुरितनिवारण सकळांचें ॥ २१८ ॥

इति श्री संतसज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥

श्रीसाईसमर्थसच्चरिते । दृष्टांत कथनं नाम ॥

अष्टाविंशतितमोध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्री सद्गुरु साईनाथार्पणमस्तु शुभं भवतु ॥

“एकदां मी शिर्डीस जातेवेळीं मोरेश्वरराव प्रधान मला बोरीबंदरावर भेटावयास आले व सांताक्रुझला आपल्या घरीं गणपती बसवायचा काय हें महाराजांस विचारावयास सांगितलें. मीं त्याप्रमाणें शिर्डीस गेल्यावर महाराजांस विचारिलें. महाराजांनीं “ होय ” म्हणून आज्ञा केली. ती आज्ञा कळविण्यासाठीं मी मोरेश्वररावांस पत्र लिहिलें व महाराजांना विचारून तें त्याच दिवशीं पोष्टांत टाकलें. त्याच रात्रीं पहाटेच्या सुमारास सांटाक्रुझ येथें मोरेश्वररावांची मेहुणी तातीबाई इला स्वप्न पडलें व त्यांत एक कोनाड्यांत अति सुंदर गणपतीची मूर्ती बसलेली तिला दिसली. तिनें तें स्वप्न सकाळीं उठल्यावर घरांत सांगितलें व दुसरे दिवशीं महाराजांच्या आज्ञेचें पत्र येऊन पोहोचलें. अर्थात स्वप्नद्वारा महाराजांनीं अगाऊच सूचना दिली.”